Werk met woorde

Samestellings, basisse, voorvoegsels en agtervoegsels

Die **basisvorm** is die kleinste, betekenisdraende deel van ’n woord, bv. **lag**.

’n **Voorvoegsel** is ’n letter of letters wat vooraan ’n woord gevoeg word om die betekenis daarvan te verander, bv. **ge**lag.

’n **Agtervoegsel** is ’n letter of letters wat agteraan ’n woord gevoeg word om die betekenis daarvan te verander, bv. lagg**end**.

As ons twee of meer woorde saamvoeg om ’n nuwe woord of begrip te vorm, noem ons die nuwe woord ’n **samestelling**, bv. lag + geluid = **laggeluid**.

1. Kyk na die prent van ’n fiets. Kyk mooi na die byskrifte en skryf neer wat gevra word.

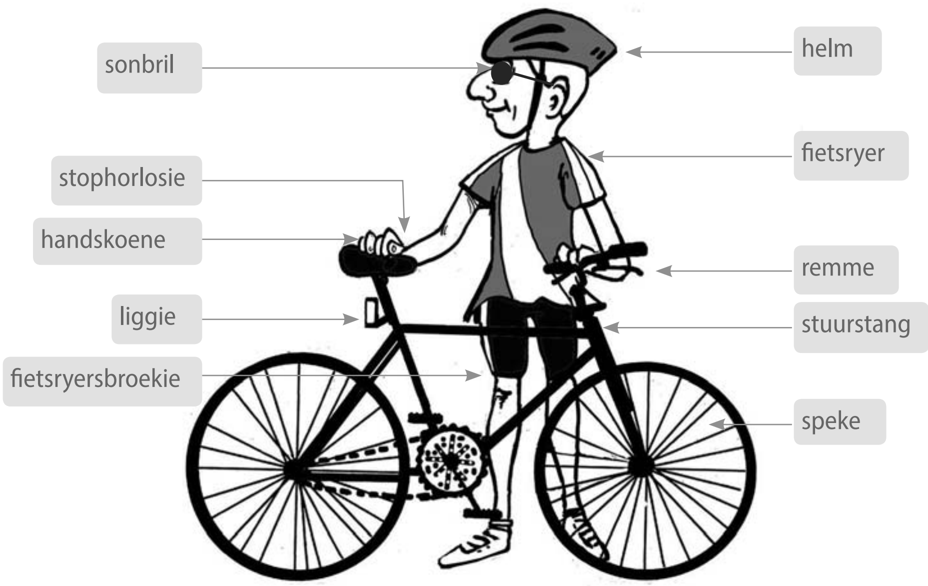

a) samestelling sonder verbindingsklank: ______________________

b) basisvorm: ______________________

c) samestelling + agtervoegsel: ______________________

d) basisvorm + agtervoegsel: ______________________

e) samestelling met verbindingsklank + agtervoegsel:
____

f) samestelling + agtervoegsel: ______________________

g) samestelling sonder verbindingsklank: ______________________

h) basisvorm + agtervoegsel: ______________________

i) basisvorm + agtervoegsel: ______________________

Wenke

Voor- en agtervoegsels het sekere funksies:
- Vorm meervoude: fiets**e**
- Vorm verkleinwoorde: fiets**ie**
- Vorm verlede tyd: **ge**ry
- Vorm trappe van vergelyking: vinnig, vinnig**er**, vinnig**ste**

Voor- en agtervoegsels het soms hul eie betekenis:
- ver = om ’n situasie te verander: **ver**snel
- her = om iets weer te doen: **her**bou
- loos = sonder iets: band**loos**

© Oxford University Press Southern Africa

2. Kies die korrekte woorde uit die lys om nuwe woorde met voorvoegsels tevorm.

sê	sier	orde	vyand	handel
win	mens	rook	smeer	moontlik

Voorvoegsel	Betekenis	Nuwe woord
aarts-	baie groot	aartsvyand
anti-	teen	a)
be-	laat gebeur	b)
her-	weer	c)
mis-	verkeerd	d)
oer-	baie oud	e)
on-	nie	f)
ont-	wegneem	g)
her-	laat gebeur	h)
wan-	slegte	i)

3. Kies die korrekte woorde uit die lys om nuwe woorde met agtervoegsels tevorm.

aap	werk	fout	bedel	moelik
lui	leer	been	kelner	assosieer

Ken die woorde

vyand – *enemy*
rook – *smoke*
moontlik – *possible*
bedel – *beg*
moeilik – *difficult*
aap – *monkey*
kelner – *waiter*
fout – *mistake*
lui – *lazy*

Agtervoegsel	Betekenis	Nuwe woord
-aar	'n persoon	bedelaar
-aard	soort mens	a)
-agtig	soos	b)
-in	vrou	c)
-asie	toestand	d)
-(d)er	persoon	e)
-erig	manier	f)
-ery	doen iets	g)
-loos	sonder	h)
-heid	eienskap	i)

© Oxford University Press Southern Africa